

CALIDOSCOPI

EDUCANT EN LA DIVERSITAT

L'educació, que mai és asèptica, pot estar tant al servei de la transformació social
com al servei de la immobilització i la reproducció social.

Freire (2001, p.69)

INDEX

1.	INTRODUCCIÓ	2
2.	CONTEXT INSTITUCIONAL	3
3.	MARC NORMATIU	4
4.	OBJECTIUS	6
5.	PERSONES DESTINATÀRIES	6
6.	PLANIFICACIO	7
7.	PRESSUPOST	9

1. INTRODUCCIÓ

El projecte "Calidoscopi BDV - Educant en la diversitat" consisteix en una proposta adreçada a la comunitat educativa de la ciutat de Barberà del Vallès. Es tracta d'una sèrie d'activitats i formacions que pretenen sensibilitzar tant a les famílies com al professorat i l'alumnat entorn a la diversitat familiar, de gènere, d'orientació sexual i afectiva.

El projecte parteix de la idea que any rere any la perspectiva de gènere es treballa en els currículums educatius d'una manera cada cop més naturalitzada i transversalitzada. Si més no, així hauria de ser d'acord a la Llei 11/2014, per a garantir els drets i deures de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

En aquesta línia, la idea clau del "Calidoscopi BDV - Educant en la diversitat" és que, si bé a les escoles es pot estar treballant de manera transversal o específica la perspectiva de la diversitat de gènere i sexual, cal acompanyar aquesta feina des de la resta d'agents que contribueixen de manera activa per la socialització dels infants. Aquest programa posa la mirada en les famílies, entenent que són un agent clau dintre de la comunitat educativa i, a la vegada posa èmfasi en donar eines específiques al professorat i a l'alumnat.

Barberà del Vallès, porta un recorregut extens en l'aplicació de mesures als centres escolars que fomentin la igualtat de gènere. En aquest sentit és important destacar l'existència del Pacte Local per la Coeducació, impulsat i coordinat de manera conjunta per la Secció d'Educació i per l'Oficina Municipal d'Igualtat de Gènere de l'ens local. Es tracta d'un projecte que s'emmarca dins de la Declaració de Barberà del Vallès com a "Ciutat Feminista", aprovada pel Ple Municipal del 25 d'octubre de 2017. El projecte coeducador de Barberà del Vallès parteix de la convicció que la coeducació és la resposta per evitar discriminacions de gènere i contribuir a una societat més equitativa i respectuosa. Així doncs treballa per reconèixer les potencialitats i individualitats dels infants, independentment del seu sexe.

Un altre punt de partida d'aquest projecte és que tot i que cada vegada la diversitat familiar, de gènere o d'orientació sexual i afectiva estan més naturalitzades a la nostra societat i s'estan donant força avenços que a més estan regulats per llei, existeix un sector de la societat que sent reticències, o bé rebuig, o simplement la manca de coneixement fa que no senti l'interès o la necessitat de repensar el model de societat actual.

Les persones ens socialitzem en diversos entorns al llarg de la vida. Durant la primera infància un dels elements socialitzadors i educatius més importants és la família, acompanyada de l'escola, així com de serveis d'educació no formal, esportius, etc. És necessari veure quin rol assumeixen tots aquests agents socialitzadors entorn a l'educació dels infants que acompanyen, contribueixen a la naturalització de la diversitat familiar, de gènere i afectiva? Els serveis públics educatius senten que tenen els mitjans per a poder treballar des d'una altra mirada? Les famílies es senten preparades per assumir aquest tema amb els seus infants?

Aquest projecte té la finalitat de proposar una sèrie d'accions adreçades a les AFA's i les escoles de primària de Barberà del Vallès. Es té la pretensió d'incidir en la conscienciació de les famílies entorn a la diversitat familiar, de gènere i afectiva, la idea és que la comunitat educativa acabi integrant elements naturalitzadors entorn les diversitats que els ajudin a transmetre-ho als seus infants.

Amb aquestes accions sensibilitzadores es pretén reduir la reproducció d'estereotips, disminuint d'aquesta manera futurs casos d'LGFTI-fòbia. Erradicar l'assetjament escolar no pot ser un objectiu en sí mateix ja que d'un banda, aquesta fita és competència del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, i per un altre cantó caldria tenir en compte tots els eixos de discriminació que poden creuar a una persona, en aquest sentit caldria fer un abordatge interseccional que tot i ser absolutament necessari, no és objecte d'aquest projecte. A més, d'acord amb les seves competències, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya va publicar el Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar

a persones LGBTI (2018).

2. CONTEXT INSTITUCIONAL

Per a l'execució d'aquest projecte, s'han tingut en compte les accions dutes a terme principalment per dues seccions, la de "Convivència, Participació i Acció Comunitària" i la "d'Educació", ambdues sota el paraigua de l'Àrea de Drets Civils i Ciutadania. L'àmbit des del qual es desenvoluparà aquest projecte, és el de Diversitat Sexual, Afectiva, d'Expressió i Identitat de Gènere.

A Barberà del Vallès existeix el Pacte Local per la Coeducació, impulsat i coordinat de manera conjunta per la Secció d'Educació i per l'Oficina Municipal d'Igualtat de Gènere de l'ens local. Aquest Pacte disposa d'un decàleg amb 10 punts que defineixen les accions més importants del mateix:

1. Promou valors com la llibertat, la diversitat, el respecte i la cultura de la pau, fomentant l'esperit crític, l'empatia, la solidaritat, el diàleg, l'amor, l'escolta, la cura, la pertinença, la cooperació i els drets humans.
2. Respecta i estima les persones, els éssers vius, l'entorn i el medi ambient, de forma que posa l'ètica de la cura i l'ecologia en el centre de la vida de les persones.
3. Promou l'expressió i la regulació emocionals de les persones, afavorint el seu autoconeixement i autoestima, així com la salut i el benestar de la comunitat.
4. Adopta mesures per millorar la representació de les dones en la societat i fer que tant les dones com les seves aportacions siguin visibles i visibilitzades, així com fomentar i potenciar nous models alternatius al model de masculinitat hegemònica. T
5. Transforma els rols de gènere actualment estereotipats, que atribueixen funcions socials desiguals a homes i dones pel fet de ser-ho, i els diversifica cap a uns rols i relacions justes i igualitàries, que fomentin la llibertat de la persona.
6. Facilita informació i formacions vivencials a les persones del centre/entitat/empresa sobre aspectes relacionats amb la coeducació.
7. Respecta i visibilitza el col·lectiu LGTBI.
8. Adopta mesures per la prevenció i abordatge de les violències masclistes i LGTBI-fòbiques.
9. Aplica accions per autoavaluar les seves accions, revisar si s'han acomplert els compromisos i, si cal, reajustar els objectius previstos.
10. És responsable amb els compromisos adquirits en aquest decàleg i vetlla pel seu compliment i millora.

Per un altre cantó, l'Ajuntament de Barberà del Vallès desenvolupa el Programa Municipal de Diversitat Afectiva, Sexual, d'Expressió i Identitat de Gènere, adscrit a la Secció de Convivència, Participació i Acció Comunitària, de l'Àrea de Drets Civils i Ciutadania.

Una de les principals línies d'acció del Programa és la de desenvolupar i garantir els drets de les persones LGBTIQ+ al municipi de Barberà del Vallès. En aquest sentit, el mes d'octubre de 2024 s'ha aprovat al Ple Municipal, el Pla Local LGBTIQ+ 2024-2027 que proporciona un marc de referència pel desenvolupament de les polítiques públiques de Diversitat Sexual i de Gènere al municipi.

Es tracta d'un instrument que permet la sistematització i la planificació estratègica de l'actuació municipal a curt, mig i llarg termini, constituint el marc de referència i el full de ruta de les actuacions a desenvolupar per l'ens local en matèria de diversitat sexual i de gènere. Aquest pla busca estendre la perspectiva de diversitat sexual i de gènere al conjunt d'òrgans i àrees municipals, i la corresponsabilitat dels agents polítics i socials en la lluita pels drets de les persones LGBTIQ+ i l'erradicació de les diferents formes de LGBTI-fòbia.

El document contempla 7 eixos principals. A continuació es reproduïxen com es delimiten aquests eixos d'acord al document del Pla:

1. Compromís amb la diversitat sexual i de gènere: línia que situa la garantia dels drets de les persones LGBTQ+ i el foment del respecte vers la diversitat sexual i de gènere com a valors centrals i transversals de les polítiques municipals i del mateix Ajuntament.
2. Acció contra la LGBTI-fòbia: línia dedicada a la prevenció i la lluita contra la LGBTI-fòbia, entenent aquesta com a una manifestació de les violències de gènere o violències masclistes. A més, aquesta línia preveu també la millora de l'atenció a les persones que han patit, pateixen o estan en risc de patir situacions de discriminació i violència per aquests motius.
3. Coeducació i transmissió d'una cultura igualitària: línia adreçada a la transmissió d'una cultura igualitària lliure d'estereotips sexistes, respectuosa i inclusiva amb la diversitat sexual i de gènere en tots els àmbits educatius, apostant per la coeducació com a un valor i eix transversal de les polítiques educatives.
4. Salut, drets sexuals i reproductius: línia que busca la implementació efectiva de la Llei 11/2014 i la Llei 4/2023 en els serveis i recursos sanitaris del municipi i la millora de la salut de les persones LGBTQ+, atenent a les seves necessitats específiques.
5. Ocupació i drets laborals: línia adreçada al treball per l'erradicació de la discriminació de les persones LGBTQ+ en el mercat de treball i la millora de les seves condicions laborals.
6. Cultura i esports: línia que cerca l'impuls d'un esport inclusiu amb la diversitat sexual i de gènere, així com a afavorir una programació cultural que mostri i reculli la diversitat, posant en valor les aportacions de les persones LGBTQ+ en aquest àmbit.
7. Espai públic, mobilitat i participació: línia orientada a augmentar la visibilitat i participació de les persones LGBTQ+ al municipi i eliminar els estereotips associats a elles, fomentant alhora un ús lliure i segur de l'espai públic.

El projecte "Calidoscopi BDV - Educant en la diversitat" desenvolupa el punt 7 del decàleg del Pacte Local per la Coeducació, segons el qual Barberà del Vallès respecta i visibilitza el col·lectiu LGBTQ+, i també el punt 8 que manifesta que adopta mesures per la prevenció i abordatge de les violències masclistes i LGBTI-fòbiques. Respecte al Pla Local per la Diversitat Afectiva, Sexual, d'Expressió i Identitat de Gènere es desenvolupa l'eix 3, de Coeducació i transmissió d'una cultura igualitària.

3. MARC NORMATIU

La Llei Orgànica 3/2020 de 29 de desembre, de Modificació de la Llei Orgànica d'Educació, en el seu article 4, subratlla la importància de garantir la igualtat d'oportunitats i la inclusió educativa, amb especial atenció a l'educació en la igualtat de gènere.

La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància l'adolescència, en el seu article 3 anomenat «Responsabilitat ciutadana i pública» delimita:

3.1 «L'obligació de vetllar pel respecte efectiu dels drets dels infants i els adolescents és una responsabilitat de la família, de tota la ciutadania i, molt particularment, de tots els poders públics, que també tenen l'obligació de defensar-los i promoure'ls.

3.2 Les administracions públiques han de desenvolupar llurs activitats de manera que els infants i els adolescents siguin considerats i reconeguts com a ciutadans de ple dret, sens perjudici de les limitacions que deriven de la minoria d'edat legal.

3.3 Les administracions públiques han d'exercir les funcions i les competències de promoció, d'atenció i de protecció dels drets dels infants i els adolescents, alhora que en faciliten els canals de participació adequats, d'acord amb el que estableix aquesta llei i la normativa sectorial aplicable, amb relació a cada situació que els afecti.

3.4 Els poders públics han de garantir el respecte dels drets dels infants i els adolescents i han d'adequar llurs actuacions a aquesta llei i a la normativa internacional sobre aquesta matèria.»

La Llei 11/2014, per a garantir els drets i deures de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, delimita entre els seus objectius principals garantir "els drets de les LGBTQ+, prevenir i erradicar la LGBTI-fòbia i fomentar la igualtat de tracte i oportunitats per a les persones del col·lectiu LGBTQ+ en totes les etapes de la

vida social de les persones".

L'article 12 de la mateixa llei, sota el títol "Educació", la llei estableix:

"12.1 Als efectes d'aquesta llei, s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

12.2 D'acord amb aquest principi de coeducació, s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius.

12.3 El principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius.

12.4 Els continguts dels materials escolars, educatius i formatius, en qualsevol format, i el llenguatge que s'hi emprin han de tenir en compte la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere i l'expressió de gènere i evitar qualsevol mena de discriminació per aquest motiu.

12.5 El respecte a la diversitat pel que fa a l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere i als principis d'aquesta llei ha d'ésser efectiu en tot el sistema educatiu, en els centres i entitats de formació, en l'educació d'adults, en la formació de mares i pares, en les activitats esportives escolars i en les activitats de lleure infantil i juvenil.

12.6 S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar.

12.7 L'Administració de la Generalitat, per mitjà del departament competent en matèria d'educació, ha de garantir el desplegament del que estableix aquest article i ha de vetllar perquè les escoles, els instituts i els altres centres educatius constitueixin un entorn amable per a la diversitat sexual i afectiva en què els alumnes i els professors puguin viure d'una manera natural llur orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i es contribueixi així a la creació de models positius per a la comunitat educativa."

La Llei 19/2020 d'igualtat de tracte i no discriminació, estableix en el seu article 10, sota el títol "Educació" que *"El departament competent en matèria educativa ha de garantir el dret a una escola inclusiva, que eviti la segregació escolar, i de qualitat, independentment de les capacitats o les limitacions, de l'origen, el gènere, l'orientació sexual o les circumstàncies personals i econòmiques".*

L'article 13 de la Llei, anomenat "atenció a infants, adolescents, joves, gent gran i persones amb discapacitat" remarca que *"Les administracions públiques, les entitats i les persones incloses en l'àmbit d'aplicació subjectiu d'aquesta llei han de garantir els drets d'infants, adolescents, joves, gent gran, persones amb discapacitat o trastorn mental, minories culturals i religioses i joves migrants sols a una vida digna, a l'autonomia personal i a no ésser subjectes de discriminació, i han d'establir, si s'escau, les accions positives destinades a protegir-los, amb l'objectiu de millorar-ne les condicions de vida, afavorir-ne la incorporació al món laboral o l'accés a béns i serveis essencials, promoure'n l'apoderament i garantir-los l'acompanyament necessari per a poder desenvolupar llur projecte de vida".*

L'article 29, "col·laboració entre institucions públiques", la llei remarca en el punt 1 que *"l'Administració de la Generalitat i les entitats locals han de cooperar entre si per a integrar la igualtat de tracte i la no-discriminació en l'exercici de les competències respectives i, en especial, en els instruments de planificació".*

Existeixen altres normatives que aborden la diversitat de gènere i sexual als centres escolars. Per exemple l'any 2021 es va aprovar el Protocol per a l'atenció i l'acompanyament de l'alumnat transgènere als centres educatius, que té l'objectiu de *"garantir el lliure desenvolupament de*

l'alumnat transgènere als centres educatius i facilitar actuacions i mesures per a la seva atenció i acompanyament".

4. OBJECTIUS

- Promoure la coeducació com a eix transversal de les polítiques educatives.
- Generar una metodologia de treball, transversal i coordinada, entre el programa d'educació i el programa de diversitat afectiva, sexual, d'expressió i identitat de gènere de l'Ajuntament de Barberà del Vallès.
- Fer partíceps a famílies, AFAs, equips directius i claustre de professorat en la implementació d'activitats educatives inclusives.
- Facilitar eines a la societat per a la transformació social.
- Oferir elements de prevenció de les discriminacions i la reproducció d'estereotips i pràctiques sexistes i LGBTI-fòbiques a tota la comunitat educativa.

5. PERSONES DESTINATÀRIES

Aquest projecte s'adreça a tres grups destinataris principals:

- Famílies de les escoles de primària de Barberà del Vallès: Per arribar a aquest col·lectiu és necessària la implicació de l'Associació de Famílies d'Alumnes, ja que són el canal més eficaç per arribar a la majoria de famílies de les escoles municipals.
- Alumnat de les escoles de primària: A través dels equips educatius de les escoles es preveu oferir accions concretes adreçades a l'alumnat.
- Alumnat dels centres educatius de secundària: A través dels equips educatius dels insituts, es preveu oferir accions concretes adreçades a l'alumnat.
- Alumnat de PFI de la Fundació Barberà Promoció: A través de l'equip educatiu de la Fundació, es preveu oferir accions concretes adreçades a l'alumnat.
- Professorat: A través de l'equip directiu, de la Comissió del Pacte Local per la Coeducació, de les coordinacions amb les COCOBE i de les coordinacions que s'estableixin amb els diferents centres educatius per part de la tècnica del programa LGBTIQ+.

6. PLANIFICACIO

Acció	Descripció	Objectius	Avaluació
Formació per al professorat Febrer – desembre 2026	Es tracta d'una formació sobre diversitat de gènere que dóna eines al professorat per l'aplicació d'una pedagogia inclusiva que fomenti el respecte per la diversitat de gènere i d'orientació sexual entre l'alumnat.	- Sensibilitzar al professorat i donar eines per la integració de la perspectiva LGBTIQ+, de manera transversal, a les aules.	Enquestes i Qüestionaris: Per avaluar el coneixement i les actituds dels participants abans i després dels tallers i formacions. Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Xerrada formativa per a famílies Gener - juny 2025 Fora de l'horari escolar.	Es tracta d'una formació sobre diversitat de gènere que dóna eines a les famílies per l'acompanyament dels infants i adolescents durant ls seus processos identitaris independentment de la seva orientació sexual, afectiva o identitat de gènere.	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre les qüestions de gènere entre l'alumnat, el personal docent i les famílies de l'escola. - Proporcionar elements dinàmics i festius, per la reflexió individual i col·lectiva.	Enquestes i Qüestionaris: Per avaluar el coneixement i les actituds dels participants abans i després dels tallers i formacions. Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Taller adreçat a primària Febrer - juny 2025	Es tracta d'una acció de sensibilització adreçada a l'alumnat de 13 fins a 6è de primària, dintre de l'horari lectiu.	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre les qüestions de gènere entre l'alumnat i el personal docent. - Implementar activitats que fomentin la coeducació i la cooperació entre infants, trencant amb els estereotips de gènere.	Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Espectacle infantil	Es tracta d'una peça teatral, de titelles o d'altres tipus que abordi la diversitat	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre	Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i

Febrer 2025	familiar, de gènere i d'orientació sexual des d'una perspectiva naturalitzadora. Adreçat a alumnat de cicle mitjà i superior de primària, dintre de l'horari lectiu.	les qüestions de gènere entre l'alumnat i el personal docent. - Implementar activitats que fomentin la coeducació i la cooperació entre infants, trencant amb els estereotips de gènere.	formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Espectacle infantil Febrer - juny 2025	Es tracta d'una peça teatral, de titelles o d'altres tipus que abordi la diversitat familiar, de gènere i d'orientació sexual des d'una perspectiva naturalitzadora. Adreçat a alumnat de cicle inicial i infantil de primària, dintre de l'horari lectiu.	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre les qüestions de gènere entre l'alumnat i el personal docent. - Implementar activitats que fomentin la coeducació i la cooperació entre infants, trencant amb els estereotips de gènere.	Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Taller adreçat a secundària i a alumnat de PFI de la Fundació Barberà Promoció Febrer –juny 2025	Es tracta d'una acció de sensibilització adreçada a l'alumnat de secundària dels instituts de Barberà del Vallès i a l'alumnat de PFI de la Fundació Barberà Promoció.	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre les qüestions de gènere entre l'alumnat i el personal docent. - Implementar activitats que fomentin la coeducació i la cooperació entre infants, trencant amb els estereotips de gènere.	Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.
Espectacle secundària i a alumnat de PFI de la Fundació Barberà Promoció Febrer – juny 2025	Es tracta d'una peça teatral, musical o d'altres tipus que abordi la diversitat familiar, de gènere i d'orientació sexual des d'una perspectiva naturalitzadora. Adreçat a alumnat de secundària, dintre de l'horari lectiu, i a l'alumnat de PFI de la Fundació Barberà Promoció.	- Augmentar la visibilització, sensibilització i comprensió sobre les qüestions de gènere entre l'alumnat i el personal docent. - Implementar activitats que fomentin la coeducació i la cooperació entre infants, trencant amb els estereotips de gènere.	Observació Directa: Durant la implementació dels tallers i formacions per avaluar la participació i la dinàmica dels grups.

7. PRESSUPOST

Aplicació pressupostària: 2024-516-231-22706			
Acció	Preu servei unitat	Màxim previst de serveis	Preu Total
Formació per al professorat	225,00 €	10	2.250,00 €
Xerrada formativa per a famílies	225,00 €	10	2.250,00 €
Taller adreçat a primària	500,00 €	6	3.000,00 €
Espectacle infantil	670,00 €	3	2.010,00 €
Espectacle primària	450,00 €	3	1.350,00 €
Taller adreçat a secundària/PFI	500,00 €	4	2.000,00 €
Espectacle secundària/PFI	450,00 €	4	1.800,00 €
TOTAL			14.660,00 €

Es preveu que cada centre educatiu, en funció del col·lectiu al que atengui, pugui demanar un mínim de cada acció del projecte.